

zomer '08

PAUS HET STUDENTENBULLETIN VAN DE VAKGROEP NEERLANDSTIEK

TJDSCHRIFT VAN DE VAKGROEP NEERLANDSTIEK, UNIVERSITEIT BELGRADO // LIST GRUPE ZA NERLANDISTIKU BEOGRADSKOG UNIVERZITETA

tema
multikulturalizam

GLAVNI UREDNIK

Morries Leeraert

UREDNIK BROJA

Vladimir Bođanec

REDAKCIJA

Ivana Milić

Maja Babić

Sonja Kalušević

Mirjana Vladetić

Zorana Kataranovski

Vladimir Bođanec

SARADNICI U OVOM BROJU

Žaklina Đorđević

Prof. Dr. Jelica Novaković-Lopušina

Lada Vukomanović

Mirko Cvetković

Tamara Britka

Jovana Bursać

ADRESA REDAKCIJE

Filološki fakultet

Studentski trg 3

Kabinet 513

11000 Beograd

mail: paukenslag.nl@gmail.com

web: www.paukenslag.info

FOTO

arhiva Paukenslagl-a

GRAFIČKI DIZAJN

Goran Pandža

goranpandza@gmail.com

LOGO ČASOPISA

Mirko Cvetković

LEKTURA/KOREKTURA

Irena Ajdinović

Morries Leeraert

KOORDINATOR PROJEKTA

Srđan Nikolić

IZDAVAČ

Centar za naučnu i kulturnu

saradnju Srbije i zemalja

nizozemskog govornog područja

ARIUS

Džona Kenedija 6

11000 Beograd

Matični broj: 17646150

PIB: 104433590

PLASMAN I MARKETING

ARIUS

WEB ADMINISTRACIJA

ARIUS

ŠTAMPA

Apollo Graphic,

Beograd

Realizovano uz finansijsku pomoć

Ambasade Kraljevine Holandije

**SADRŽAJ
INHOUD**

- 02** Aperitiv
- 03** Aperitief
- 04** Vesti/Kolumna
- 05** Berichten/Column
- 06** Intervju:
Wim Hejssen
- 07** Interview:
Wim Geysen
- 08** Tema:
Multikulturalizam
- 09** Thema:
Multiculturalisme
- 15** Vertalingen / Prevodi
- 16** In memoriam:
Hugo Klaus
- 17** In memoriam:
Hugo Claus
- 18** Low Festival
- 19** Kulinarska abeceda /
Kookalfabet
- 20** Recenzije
- 21** Recensies
- 22** Letnji kursevi
- 23** Zomercurssussen
- 24** Ukrštenica/Kruiswoord

Dragi čitaoci,

Aperitiv

Paukenslagl rado gleda preko granica. Zato možete pročitati svašta zanimljivo o multikulturalizmu, što je tema ovog broja. S obzirom da je ova tema i u Holandiji i u Srbiji pomalo osjetljiva, dali smo sve od sebe da je valjano obradimo.

Preko granice je takođe išla Lada Vukomanović koja nam šalje izveštaj sa Festivala Nizozemlja koji se održavao u Budimpešti.

Ali naravno, to nije sve. Tu su i sveže informacije i poruke o gostovanjima docenata u Beogradu, ali i o izvanrednom angažmanu naših studenata četvrte godine koji su predvodili flamansku monodramu *Brže od života*. U ovom broju možete pročitati i intervju sa autorom i glumcem ove drame Wimom Hejssenom.

Naša potraga za novim kolegama je još uvek aktuelna. Ako mislite da je i vaša reč bitna za ove stranice, dođite kod nas i rado ćemo vaše ideje pretočiti na papir. Ne možete da znate ukoliko ne probate. Uživajte u narednom broju! Nadamo se da smo ispunili vašu očekivanja.

U ime redakcije,
Mirjana Vladetić

Multiculturalisme

Multiculturalisme of multiculturaliteit is een maatschappelijke en politieke ideologie die vertelt hoe een land moet omgaan met verschillende culturele gemeenschappen binnen de eigen grenzen. Hierbij gaat men er vanuit dat er meerdere culturen naast elkaar kunnen bestaan, onder de koepel van één algemene cultuur. In de praktijk betekent dat dat de eigen cultuur in eigen kring beleefd wordt. Als die ene algemene cultuur de cultuur is van de dominante bevolkingsgroep ontstaan er vaak spanningen aangezien de ongelijkheid beleefd wordt als cultuurimperialisme.

Het multiculturalisme is sterk geïnspireerd door het cultuurrelativisme, dat stelt dat er geen universele waarden zijn waarmee culturen ten opzichte van elkaar gerangschikt kunnen worden. Waardenkritiek van de ene cultuurgemeenschap op de andere geldt daarom als moreel onjuist. Een multiculturele overheid eist van haar burgers onvoorwaardelijk respect voor de verschillende culturele waarden binnen een land, ook als die waarden principieel met elkaar conflicteren.

Een land met meerdere culturen is niet automatisch multicultureel. Dat is een vaak voorkomend misverstand. Cultuurgemeenschappen kunnen wel degelijk overeenstemming bereiken over bepaalde gedeelde of universele kernwaarden en tegelijkertijd een eigen identiteit behouden.

Aperitief

Beste lezers,

Paukenslag! kijkt graag over grenzen heen. Jullie kunnen daarom veel interessante dingen over multiculturalisme lezen, het thema van dit nummer. Aangezien dit begrip zowel in Servië als in Nederland een beetje *touchy* is (ja ja, we zeggen 'gevoelig'), deden we ons best om dat goed aan te pakken.

Over de grens ging ook Lada Vukmanović die vanuit Budapest verslag brengt van een festival van de Lage Landen.

Maar dat is natuurlijk niet alles. Er is opnieuw frisse informatie over de vele gastcolleges in Belgrado en ook over het bijzondere engagement van de vierdejaars studenten die het Vlaamstalige monodrama *Filts!* hebben vertaald. Lees in dit nummer het interview met de auteur en acteur Wim Geysen.

Maar eerst nog even dit: onze zoektocht naar nieuwe collega's is nog steeds actueel. Als je vindt dat ook jouw woord belangrijk voor deze pagina's is, kom bij ons; als redacteur, als vertaler, als columnist, of breng ons je ideeën. Je kunt het niet weten als je het niet probeert.

Geniet van dit nummer! We hopen dat we je verwachtingen vervullen.

Namens de redactie,
Mirjana Vladetić

Vertaling:

Zorana Kataranovski

Bron:

www.multicultureel.startpagina.nl

Multikulturalizam

Multikulturalizam ili multikulturalitet je društvena i politička ideologija koja objašnjava kako jedna zemlja treba da se ophodi prema različitim kulturnim zajednicama u okviru svojih granica. Pritom se polazi od toga da više kultura mogu da opstaju jedna pored druge, pod okriljem jedne šire kulture. To zapravo znači da se sopstvena kultura praktikuje u užim krugovima. Ukoliko je ta opšta kultura dominantnog stanovništva, nastaju varnice, zato što se različitost kultura doživljava kao kulturni imperijalizam.

Multikulturalizam je u velikoj meri inspirisan kulturnim relativizmom, koji pretpostavlja da ne postoje univerzalne vrednosti prema kojima će se kulture rangirati. Zbog toga vrednosna kritika jedne kulturne zajednice upućena drugoj važi za moralno neispravnu. Multikultur(al)na država zahteva od svojih građana bezuslovno uvažavanje različitih kulturnih vrednosti u okviru jedne zemlje, čak i kada su one međusobno protivurečne.

Zemlja u kojoj je prisutno više kultura nije automatski multikulturalna. To je vrlo česta zabluda. Kulturne zajednice mogu da postignu prihvatljiv dogovor u vezi sa određenim posebnim ili univerzalnim suštinskim vrednostima i da istovremeno očuvaju svoj identitet.

Prevod:

Zorana Kataranovski

Izvor:

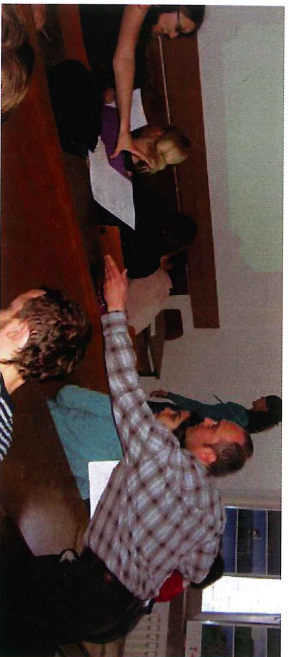
www.multicultureel.startpagina.nl

Gostujući profesori

Poslednjih meseci je naša katedra bila veoma aktivna. Ugostili smo više predavača koji su održali odgovarajuća predavanja za studente četvrtre godine. Reka Esenji, profesorica iz Budimpešte, je održala dva predavanja iz primenjene lingvistike. Govorila je pre svega o sličnostima i razlikama između holandskog i flamanskog jezika. Za studente četvrtre godine su ova predavanja već bila poznata.

Početkom aprila je gostovao Pablo van Suhtelen, takođe profesor iz Budimpešte, koji je održao predavanja iz sociolingvistike. On se bavio temama kao što su dijalektika, jezičke varijacije, jezik i etnologija. Ova predavanja su za nas bila zanimljivija jer smo čuli par novih stvari. Već smo bili upoznati sa činjenicom da su dijalekti u Holandiji i Belgiji drugačiji u odnosu na standardni holandski jezik, ali ovo je bio prvi put da to preko različitih medijskih primera i čujemo.

Početkom maja je naš gost bio i Radovan Lučić, profesor sa univerziteta u Amsterdamu. On je održao predavanja iz leksikologije i leksikografije. Najzanimljivije od svega je bila priča o njegovom rečniku koji on već dugo priprema u saradnji sa profesorom Jelicom Novaković-Lopušinom. Prema njegovim rečima, to je jako spor i težak, ali u isto vreme i vrlo uzbudljiv rad.

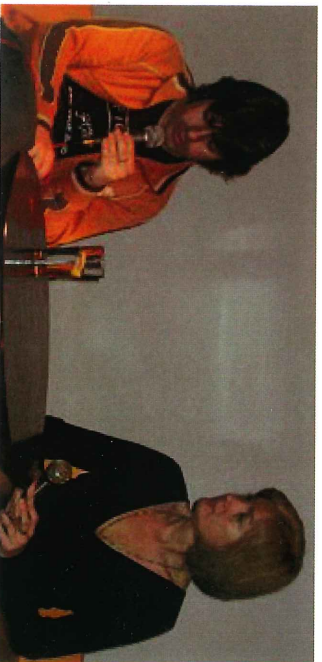

(ŽB)

Promocija knjige **Brže od života**

U ponedjeljak 24. marta održana je predstava 'Flitsi' (u srpskom prevodu 'Brže od života') u kafau BITEF-teatra. Naš gost je bio autor ove monodrame – flamanski pisac i glumac Wim Hejzen. Predstava je bila kombinacija medijskog i živog izvođenja. Takođe je bila održana i promocija srpskog prevoda ovog dela, koje su preveli studenti sadašnje četvrtre godine. Knjiga je izdata pod okriljem ARUUS-a (Centar za naučnu i kulturnu saradnju Srbije i zemalja nizozemskog govornog područja).

(ŽB)

Kolumna

Filozofija i punjena palačinka

Kolumna

Esaji, seminarski radovi, predavanja... dosta više! Glavom mi tutnje rokovi, a sunce i vedro nebo usisavaju i poslednje zrno koncentracije. U svojoj studenosti koja se javlja pred kraj svake školske godine, čovek zaboravi koje je godišnje doba! Tako sam ja prošle godine nakon uskrsnjeg raspusta, vraćajući se u Beograd, zaboravila da ponesem letnju garderobu. Zapravo, krivo je vreme, jer se temperatura u roku od nedelju dana sa 20 popela na 40 stepeni! A u stanu pakao! Nije da se cimerka i ja nismo setile da uključimo klimu. Pa studenti nemaju klimu! Međutim, moć studenta da se prilagodi svakoj neočekivanoj situaciji vas nikada ne sme iznenaditi. Nisam se mogla šetati po stanu samo u gaćama (mada mi ni to nije strano), pa sam krenula sa spremanjem ispita "Uvod u filozofiju", umotana u tufrasti čaršav. Tako su mi mesec dana uzor bili Stari Griči i njihov "lifestyle". Ne bih ja izigravala starogrčkog cirkuzanta u obliku ljudske palačinke sa pundom na glavi da cimerka ne nosi 3 broja manju garderobu! (Naravno da je uvek neko drugi kriv.) Još bi se i svakog dana žalila na moj stajling: "Vistotele, dobiću od tebe i od tog tvog ultra-tufrastog čaršava morskru bolest!" I kako čovek da uči u takvim uslovima?!

Ali ne brinite, položila sam ja taj ispit, doduše tek godinu dana kasnije... Čaršav nije bio od pomoći ali sam bogatija za tako dragoceno iskustvo koje mi je pokazalo pravi put – Egzibicionizam je osnova egzistencijalizma!

Ivana Milić

Događaji

Žurka povodom kraja školske godine

Proslava povodom završetka letnjeg semestra za studente nederlandistike i sve ostale koji su zainteresovani za ove studije održana je 26 maja u Botaničkoj bašti u Beogradu. Nastup na žurci je imala Lula Mae (www.myspace.com/lulamaemusica) u kojoj sviraju i pevaju i dve studentkinje naše Katedre – Milica Mitić i Zorana Josipović.

Ana Frank u Beogradu

Opera "Dnevnik Ane Frank" kompozitora Grigorija Samuilovića Frida prvi put je izvedena u Srbiji. Premijera je održana 25. maja u Operi i teatru Madlenianum u Zemunu.

Filosofie en een gevulde pannekoek

// Essays, opdrachten, college volgen... genoeg! Door mijn hoofd dreunen de tijdslimieten en de zon zuigt de laatste korrel concentratie op. Door al deze gekkigheden die aan het einde van elk schooljaar verschijnen, vergeet een mens welk jaargetijde het is! Zo heb ik vorig jaar, na de Paasvakantie, terugkomend naar Belgrado, vergeten om zomerleiding mee te brengen. Het weer is schuld, omdat de temperatuur binnen één week van 20 tot 40 graden gestegen is! En in het appartement – een hel! Niet dat we vergeten zijn de klimaatbeheersing aan te doen. Studenten hebben helemaal geen klimaatbeheersing! Het aanpassingsvermogen van een student mag je echter niet verbazen. Ik kon alleen niet in de onderbroek door de woning wandelen (hoewel ik dat wel handig vind) en daarom begon ik 'De basis van de filosofie' te bestuderen, gewikkeld in een laken. Een maand lang waren de Oude Grieken en hun *lifestyle* mijn voorbeeld. Ik zou niet een oudgrieks circusmonster in de vorm van een menselijke pannekoek met een wrong aan het hoofd hebben nagedaan als mijn kamergenote geen drie maten kleinere kleding droeg! (Natuurlijk is altijd iemand anders schuldig). Zij klaagde zelfs elke dag over mijn styling: "Ivístotel, ik zou van jouw ultra-sprankelend laken zeeziekte krijgen!" Hoe kan een mens studeren in zulke omstandigheden?!

Maken jullie je geen zorgen. Ik ben voor dat examen geslaagd, weliswaar een jaar later... Het laken hielp niet maar ik kreeg een kostbare ervaring die me de goede weg wees – Het exhibitionisme is de basis van het existentialisme! //

Ivana Milić

Evenementen

Eindejaarsfeest

Het eindejaarsfeest voor alle studenten Neerlandistiek (en andere nieuwsgierigen in de studie) vond plaats op 26 mei in de Botanische Tuin van Belgrado. Op het feestje trad de groep Lula Mae op (www.myspace.com/lulamaemusic) waarin ook twee studenten van onze vakgroep zingen en spelen – Milica Mitić en Zorana Josipović.

Anne Frank in Belgrado

De opera "Het achterhuis" van Grigoriy Samuilovich Frid werd voor de eerste keer in Servië opgevoerd. De première was op 25 mei in Opera en theater Madlenianum in Zemun.

Gastcolleges in Belgrado

De laatste maanden was onze afdeling heel actief. Er kwamen meer gastdocenten die bepaalde lessen voor het vierde jaar verzorgden.

Reka Eszenyi, gastdocent uit Boedapest, gaf twee lessen over toegepaste taalkunde. Ze sprak vooral over de gelijkenissen en verschillen tussen het Nederlands en het Vlaams. Voor de vierdejaarsstudenten waren deze lessen al grotendeels bekend.

Begin april kwam Pablo van Suchtelen, ook docent in Boedapest, die colleges sociolinguïstiek gaf. Hij behandelde thema's zoals dialectologie, taalvariëteiten, taal en etniciteit. Deze lessen waren voor ons interessanter, want wij hebben meer nieuwe dingen gehoord. Wij wisten al dat de dialecten in Nederland en België anders dan het Algemeen Nederlands zijn, maar dit was de eerste keer dat wij hen door verschillende media-voorbeelden konden horen.

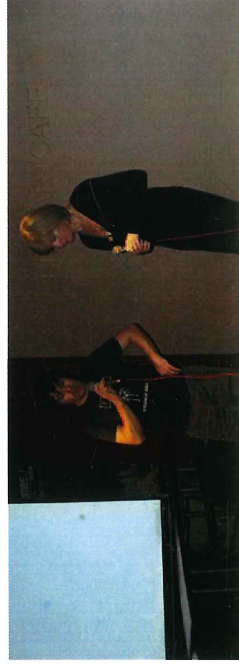
Begin mei was onze gast ook Radovan Lučić, medewerker aan de Universiteit van Amsterdam. Hij gaf colleges lexicologie en lexicografie. Het interessantste voor ons was zijn verhaal over het woordenboek Nederlands-Servisch/Kroatisch, dat hij al een tijd samen met Jelica Novaković-Lopušina voorbereidt. Volgens hem is dit een heel langzaam en moeilijk maar ook heel spannend werk.

(ŽĐ)

Promotie Flits!

Maandag 24 maart werd in het theatercafé BITEF de voorstelling 'Flits!' vertoond. Onze gast was de auteur van dit toneelstuk - de Vlaamse schrijver en acteur Wim Geysen. De voorstelling was een combinatie van een media- en live-voorstelling. Bovendien vond ook de promotie van de Servische vertaling van het theaterstuk plaats. Het stuk werd vertaald door studenten van het huidige vierde jaar. Het werd door ARIUS (Centrum voor wetenschappelijke en culturele samenwerking tussen Servië en de Lagelanden) uitgegeven. (ŽĐ)

Ludo i brzo

Brže od života, tako glasi prevod monodrame *Fliksi!* belgijskog pisca, reditelja i glumca Vima Hejseena. Više nego dramatično: brzim, slikovitim monologom, proračćenim video-klipovima i muzikom, ispričana je priča o mladom momku koji prouzrokuje smrtonosnu saobraćajnu nesreću. Autor je 24. marta prezentovao svoje delo u Bitef teatru u Beogradu.

Piše: Jovana Bursać

Kako je došlo do saradnje sa Beogradom?

„Pre par meseci sreo sam se sa Jelicom u prostorijama flamanskog PEN-a, u apartmanu namenjenom za slobodan boravak i rad stranih autora tokom određenog perioda. Flamanski PEN je, zapravo, ograniak autorskog udruženja PEN International rasprostranjenog po celom svetu, a koji se zalaže za slobodu mišljenja i oštro suprotstavlja svakom obliku cenzure. Jelica i ja smo se, dakle, tamo sastali i malo popričali, nakon čega mi je javila da će *Fliksi!* biti preveden na srpski.“

Kako se javila ideja za projekat ove vrste?

„U Belgiji postoji udruženje pod imenom Roditelji nastradale dece. Jedan od očeva iz udruženja stupio je u kontakt sa mnom i pitao me da li sam raspoložen da napravim nešto na temu bezbednosti u saobraćaju. Mesecima sam razmišljao da li da se dohvatom takvog posla, jer, složićete se, u pitanju je nimalo zahvalna tema. Nema ničeg literalnog u bezbednosti u saobraćaju. Na kraju sam ipak pristao. Kao jednu od otskočnih tačaka uzео sam muziku, kako bih što lakše dopreo do mladih i celo delo što bolje prilagodio izvođenju na sceni. Ali da, glavna tema ostaje bezbednost u saobraćaju. Odlučio sam se za monolog. U glavnoj ulozi je trenutno glumac koji je mlađi od mene, tako da se mladi mogu lakše identifikovati sa glavnim likom.“

Primitili smo da je u delu često korišćen ulični žargon. Koliko je, zapravo, bilo teško da se na pravi način upotrebi jezik mladih?

„Često sam u kontaktu sa mladima. Već je 17 godina kako se bavim davanjem časova, tako da mi to i nije predstavljalo preterano težak poduhvat. Svakako da sam sebi postavio sledeće pitanje: do kog socijalnog sloja želimo da prodremo? Kome se vi obraćate vašim prevodom? Moji likovi pripadaju srednjoj klasi. Pokušao sam, dakle, da nađem sredinu i da se koristim jezikom

prosečnih mladih ljudi. Delo je puno flamanskog dijalekta, što bi moglo da predstavlja poteškoću prilikom prevoda. U pitanju je jedna veoma čudna, ali efektna kombinacija.“

Koliko je veliki uticaj koji *Fliksi!* ima na tebe. Da li je pisanje ovog dela promenilo nešto u tvom životu?

„Stravično. U pitanju je tema koja u sebi nosi i život i smrt. Veoma oštro, veoma intezivno. Na premijeri je bilo prisutno 200 roditelja. Nakon izvođenja počeli su da mi prilaze i ja sam konačno postao svestan veličine celog projekta. Jedna žena me je zapitala kako mi je pošlo za rukom da ispričam priču njene ćerke. To me je prodrmalo. I na mlađi deo publike je izvođenje ostavilo veliki utisak. Prilazili su mi sa rečima: ‘Čoveče, morać svuda da ispričaš ovu priču.’“

Nameravaš li, možda, da napišeš knjigu na neku veseliju temu?

„Dosta ljudi iz moje okoline postavilo mi je isto pitanje. Meni, međutim, takve teme nisu preterano interesantne. Pišem pre svega o onome što smatram bitnim za naš zajednički život. Možda ste čuli za Generaciju Ništa, literarni pravac koji obrađuje pre svega nihilističke teme. Sa time, na primer, nikada nisam želeo da imam ikakve veze, jer angažovana književnost je ono što ja smatram bitnim. U Belgiji je građanska inicijativa više nego prisutna, a to je upravo ono što, bar kako sam čuo, nedostaje u Srbiji. Mladi su ti koji moraju da pokrenu na akciju. Ukoliko oni ne budu menjali neke stvari, niko drugi neće.“

Naručite Brže od života autora Vima Hejseena preko Ariusovog vebsajta: www.arius.info

Jong en roekeloos leven

Brže od Života, zo heet de vertaling van het monodrama *Flits!* van de Belgische schrijver, regisseur en acteur Wim Geysen. Dramatisch is het zeker: in een snelle beeldende monoloog, met filmbeelden en muziek, wordt verteld hoe een jongeman een dodelijk verkeersongeluk veroorzaakt. Op 24 maart gaf Wim Geysen een flitsende presentatie in het Bifet-theater. Een interview.

Door Jovana Bursać

Hoe heeft Flits! de weg gevonden naar Belgrado?

„Enkele maanden geleden heb ik Jelica in de PEN-Schrijversflat ontmoet. Het is een plaats waar buitenlandse auteurs gedurende een bepaalde tijd verblijven en werken. PEN International is een wereldwijde auteursvereniging die opkomt voor vrije meningsuiting en zich verzet tegen elke vorm van censuur. Jelica en ik hebben daar dus een beetje gepraat, en later zei ze me dat Flits! naar het Servisch zou vertaald worden.”

Wat is het idee achter Flits!?

„In België bestaat er een vereniging onder de naam Ouders van Verongelukte Kinderen. Eén van de vaders uit deze vereniging heeft me gevraagd om iets in verband met de verkeersveiligheid te maken. Ik heb er maanden over nagedacht want het is geen hip onderwerp, en er is niets literairs aan verkeer en verkeersveiligheid. Uiteindelijk besliste ik het te doen. In het begin probeerde ik de jongeren met muziek te bereiken, en ik probeerde het thema zo goed mogelijk te verpakken, maar ja, het gaat over verkeersveiligheid. Het stuk is in de vorm van een monoloog gemaakt. Een jonge acteur speelt nu de rol, dus jongeren kunnen zich makkelijk identificeren met de hoofdpersoon.”

Als vertaalsters weten we dat er in de tekst heel vaak straattaal wordt gebruikt. Hoe moeilijk was het voor jou om de taal van jongeren na te bootsen?

„Ik ga veel om met jongeren; ik geef al 17 jaar les. Dus was het voor mij niet zo moeilijk. Natuurlijk werd de volgende vraag gesteld: wie spreken we aan met dit stuk; wie spreken jullie aan met de vertaling? Mijn personages komen uit de middenklasse; ze zijn jong en roekeloos. Het stuk staat vol Vlaams dialect en dat was misschien moeilijk voor jullie om te vertalen. Het is een rare maar pittige combinatie geworden.”

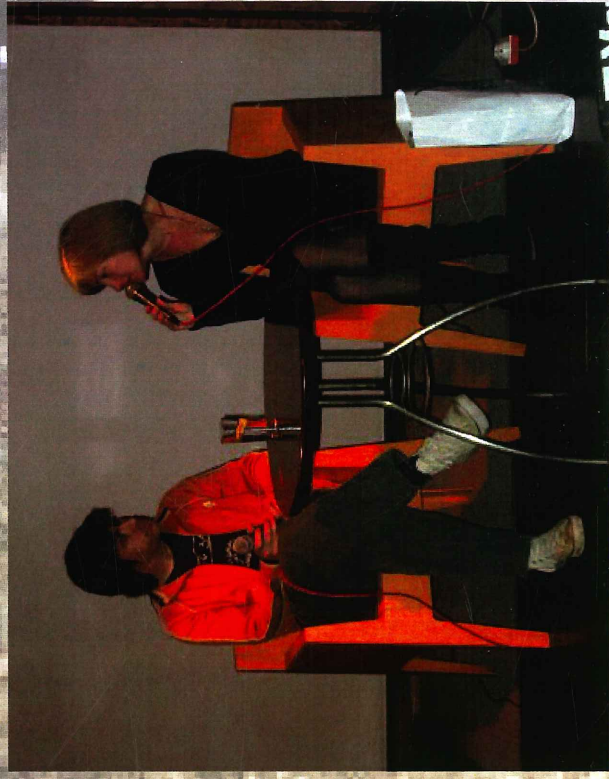
Hoe groot is de invloed van Flits! op jou zelf? Heeft het iets in jouw leven veranderd?

„Enorm veel. Het is een thema dat leven en dood in zich draagt. Heel scherp, heel intensief. Op de première in België waren er 200 ouders aanwezig. Na het optreden kwamen die mensen elkaar tegen en ik werd me bewust van de grootte van dit project. Een vrouw vroeg mij hoe ik erin ben geslaagd om het verhaal van haar eigen dochter te vertellen. Het schudde me wakker. De jongeren waren ook onder de indruk. Ze zeiden: Man, je moet dit verhaal overal vertellen.”

Heb je niet óók zin om een vrolijk boek te schrijven?

„Dat vragen me veel mensen, maar ik vind zulke thema's niet zo interessant. Ik wil vooral schrijven over wat ik belangrijk voor onze samenleving vind. Jullie hebben waarschijnlijk van de Generatie Nix gehoord. Daarmee wil ik niets te maken hebben, want geëngageerde literatuur is wat belangrijk is. In België is het burgerinitiatief sterk aanwezig, en dat is, zoals ik heb gehoord, wat hier in Servië ontbreekt. Jongeren zijn belangrijk voor verandering. Als zij het niet doen, dan zal niemand anders dat doen.”

Vim Geysen, Brže od Života is te bestellen via de website van Arius: www.arius.info

Multikulturalna Holandija

Siroglavci i jebeni Marokanci

Stereotipna slika o Holandiji je da je to jedno otvoreno, multikulturalno i liberalno društvo, u kome svako može da nađe mesto pod suncem (iza oblaka). Bilo da si bio Surinamac, Turčin druge generacije imigranata ili autohtoni „siroglavi“: „Sve bi trebalo da može, zar ne?“ Iako je ova privlačna slika zapravo važila samo za Amsterdam, velikim delom je bilo tako i u celoj Holandiji. U malojoj zemlji u kojoj živi toliko mnogo ljudi, trebalo je voditi računa o svom susedu/susetki; za svakoga je trebalo da bude prostora. Saradnja i dijalog su bili deo narodnog karaktera; zar se „mi“ u prošlosti nismo zajedno borili protiv vode?“ Bog je stvorio svet, a Holanđani su stvorili Holandiju, tako je glasilo mit. Zajednicu je dakle takođe bilo moguće stvoriti.

Piše: Morris Leeraert

Kao što se može primetiti uvod je pisan u prošlom vremenu. Stavovi o multikulturalnoj Holandiji i debata o migraciji su se u proteklih osam godina veoma izmenili (od otvorenih ka zatvorenijim; od liberalnih ka konzervativnim, od multikulti do „autentično holandski“). Prekretnica u ovoj debati nije bio pokojni marksisista/profesor/političar Pim Fortajm, već objavljivanje Pauli Sheferove Multikulturalne drame u milenijumskoj 2000. godini. Shefer je u tom svom eseju nekoliko stvari o kojima se pre toga diskretno i politički ko-rektno ćutalo nazvao pravim imenom: proces integracije imigranata u Holandiji nije uspeo; dolazi do formiranja etničke podklase autohtonih; nezaposlenost, siromaštvo i kriminal se češće javljaju kod etničkih manjina. Ostvariva zajednica je bila wishful thinking.

Prasina koju je podigao Shefer se i do dana današnjeg diže i to sve više. Veliko nezadovoljstvo je usmereno ka već postojećim političkim partijama, a nove partije koje u svom programu imaju „mini-kulti“ prave buku. To je između ostalog dovelo do toga da jedan političar radije pravi filmove nego što se bavi politikom.

Polarizacija

Ono što prožima diskusiju o multikulturalizmu je da se on meša, ponekad čak i izjednačava sa pojavom islamskih ekstremista i strahom od terora, koji proizilazi iz terorističkih napada u Njujorku, Madridu i Londonu. Primetno je da se Holanđani više plaše napada od strane muslimanskih ekstremista nego na primer Britanci i Španci (koji su te napade zaista i doživeli). U strahu su velike oči, kaže poslovice, ali pojedini političari koriste strah da bi stekli moć (baš kao što je to bio slučaj u Srbiji i Hrvatskoj). Strah od fundamentalizma se projektuje na sve strance.

Posledica svega ovoga je da diskusija o prilagođavanju imigranata na belu, buržoasku kulturu Holandije često pročiže uz dosta emocija i da završava u stigmatizovanoj kakaofoniji: „Islam je zaostao“ (Teo van Gog, Aïan Hirši Ali); sloboda mišljenja je ugrožena: „Smeš valjda da kažeš jebeni Marokanac?“ (Fortajm, Plasterk) i diskusija se svodi na feredže i zabranu Kurana (Vilders).

Radikalne odbrambene reakcije su snažnije od pronalazaženja konkretnog, izvodljivog rešenja problema. U ovom slučaju nisu iskorišćeni čuveni holandski pragmatizam i internacionalna formula uspeha poldermodela.

Multicultureel Nederland

Kaaskoppen en kutmarrokanen

Het stereotiepe beeld van Nederland is dat het een open, multiculturele en liberale samenleving is, waar iedereen een plekje onder de zon (achter de wolken) kan vinden. Of je nou Surinamer, tweedegeratieTurk, of een autochtone 'kaaskop' was: 'Alles moet kunnen, toch?!' Hoewel dit aantrekkelijke beeld eigenlijk alleen echt voor Amsterdam gold, was het voor een groot deel ook voor heel Nederland waar. In een klein land waar zoveel mensen wonen, moest je rekening houden met je buurman/-vrouw; iedereen moest ruimte hebben. Samenwerken en dialoog zat in het volkskarakter; hadden 'we' in het verleden immers niet zij aan zij tegen het water gevochten?! 'God schiep de wereld en de 'Hollanders' schiepen Nederland, zo luidde de mythe. De samenleving was dus ook maakbaar.

Door Morries Leeraert

Zoals je ziet, is bovenstaande inleiding in de verleden tijd (Imperfectum!) geschreven. Want de standpunten over multicultureel Nederland en het migratiedebat zijn in de afgelopen acht jaar enorm opgeschoven (van open naar dichter; van liberaal naar conservatief, van multiculti naar 'Hollands eigen'). Het omslagpunt in dit debat was niet de voormalige marxist/professor/politicus Pim Fortuyn, maar de publicatie van Paul Scheffers Het multiculturele drama in het millenniumjaar 2000. Scheffer noemde in dat essay enkele dingen bij de naam waarover voorheen discreet en politiek correct gezweven werd: de inburgering van allochtonen in Nederland heeft gefaald; er ontstaat een etnische onderklasse van allochtonen; werkloosheid, armoede en criminaliteit komen véél meer voor bij de etnische minderheden. De maakbare samenleving was *wishful thinking*.

De knuppel die Scheffer in het hoenderhok gooide, wordt tot op de dag van vandaag nog steeds gegooid, en steeds harder. Het grote onbehagen richt zich op de gevestigde politieke partijen, nieuwe partijen met 'mini-cultureel' op de agenda maken spektakel. Dat heeft onder meer geleid tot een politicus die liever films maakt in plaats van beleid.

Polarisatie

Wat zo door elkaar loopt in de discussie over multiculturealisme, is dat het gemengd wordt, soms zelfs gelijkgesteld, met de opkomst van het islamitische extremisme en de angst voor terreur, gevoed door de aanslagen in New York, Madrid en Londen. Opvallend is dat de Nederlander zich angstiger voelt voor aanslagen door moslim-extremisten dan bijvoorbeeld de Britten en Spanjaarden (die daadwerkelijk terreuraanslagen hebben beleefd). Angst is een slechte raadgever, zo luidt het spreekwoord, maar een aantal politici gebruikt dit angstgevoel om er macht mee te winnen (net zoals in Servië en Kroatië is gebeurd). De angst voor fundamentalisme wordt geprojecteerd op alle vreemdelingen.

Het gevolg hiervan is dat de discussie over aanpassing van immigranten aan de blanke, burgerlijke cultuur van Nederland, zeer vaak emotioneel is en vervalt in een stigmatiserende kakofonie. 'De islam is achterlijk' (Theo van Gogh, Ayaan Hirshi Ali); de vrijheid van meningsuiting wordt bedreigd: 'Je mag toch wel kutmarrokaan zeggen?!' (Fortuyn, Plasterk), en de discussie versmalt tot hoofddoekjes en het verbieden van de Koran (Wilders).

De radicale afweerreacties zijn heviger dan het vinden van concrete, werkbare oplossingen van het probleem. Wat dit betreft wordt het geroemde Nederlandse pragmatisme en de internationale succesformule van het poldermodel niet benut.

De kern van het probleem

Het standpunt over migratie, wisselt per periode. Het is als een draaideur. Heeft een land migranten nodig (voor werk), dan zijn ze welkom en is multiculti super. Zijn ze niet nodig, dan moeten ze maar weg. En als ze blijven waar ze zijn, omdat ze er al drie generaties lang wonen, dan is er een 'nationale kwestie'. Nederland heeft veel geprofiteerd van immigranten. In de zestiende eeuw had de armoedige Republiek het geluk dat er zoveel Vlamingen emigreerden. Rond 1600 bestond zowat de helft van de Amsterdamse bevolking uit 'Zuid-Nederlanders'. Zonder hun bijdrage was er nooit een Gouden Eeuw geweest.

In de jaren vijftig had de Nederlandse industrie zijn 'gastarbeiders' uit Polen, Italië en Joegoslavië hard nodig. In de jaren zestig kwamen daar Turken en Marrokanen bij.

Srž problema

Stav o migraciji je kao obrtna vrata i menja se u zavisnosti od perioda. Ukoliko su zemlji potrebni migranti (za rad) onda su oni dobrodošli i multikulti je super. Ako joj nisu potrebni, onda moraju da odu. A ukoliko pak ostanu tamo gde jesu, jer tu već žive tri generacije, onda to postaje nacionalno pitanje.

Holandija je dosta profitirala od migranata. U 17. veku je siromašna Republika imala sreće što je toliko Flamanaca emigriralo. Oko 1700. su južnjaci činili otprilike polovinu stanovništva Amsterdama. Bez njihovog doprinosa nikada ne bi ni bilo Zlatnog veka.

Pedeseth godina je holandskoj industriji bila potrebna radna snaga iz Poljske, Italije i Jugoslavije. Tokom šezdesih godina su im se priključili Turci i Marokanci. Zajedno sa ljudima iz Holandske Indije, Surinama i sa Antila činili su multikulturalno društvo. Bez njih ne bi bilo holandske "ekonomije znanja".

Srž problema integracije leži u tome što se Holandija suočava sa opadanjem nataliteta authtonog stanovništva, dok se sa druge strane formira velika, nisko obrazovana grupa alohtonog stanovništva. Ovakva situacija dovodi do toga da, po rečima Paula Shefera, veliki potencijali ostaju neiskorišćeni. Dakle, rešenje se nalazi u razvijanju i korišćenju tih potencijala.

Drugi problem se nalazi u jednoj od osnova islama, religije koju će 2020. godine ispovedati milion alohtonih Holanđana (liberalnih ili ortodoksnih). Taj problem je u tome što islam ne prihvata razdvajanje države i crkve. To bi onda značilo da Holandiji predstoji novo rušenje konfesionalnih stubova.

Alohtoni u Holandiji i Belgiji

Broj imigranata je od 1995. godine vidno porastao. Tokom 2000. godine u Holandiju je došlo 130 hiljada ljudi. Četvrtina tih imigranata potiče iz zemalja Evropske Unije.

U 2000. je bilo ukupno 2,77 miliona imigranata. Polovina od tog broja dolazi iz nezapadnoevropskih zemalja. Pre nekoliko godina u Holandiji se javila i emigraciona struja: godišnje oko 40 hiljada autohtonih Holanđana napusti zemlju.

U 2007. godini u Belgiji je 932 161 stanovnik bio neke druge nacionalnosti. To je 8,8 % od ukupnog stanovništva. Skoro dve trećine dolazi iz zemalja EU (Brisel je naime glavni grad EU). Najviše imigranata iz nezapadnoevropskih zemalja živi u Briselu i Antverpenu. Najveću grupu migranata u Belgiji čine... Holanđani.

Prevela: Tamara Britka

Samen met de mensen uit Nederlands-Indië, Suriname en de Antillen vormden zij de multiculturele samenleving. Zonder hen bestond er geen Nederlandse 'kenniseconomie'.

De kern van het integratieprobleem is dat Nederland een sterke vergrijzing van de autochtone bevolking tegemoet gaat, die een grote, laagopgeleide, allochtone bevolkingsgroep 'tegenover' zich zal hebben. Deze spanning laat, in de woorden van Paul Scheffer, een 'verondersteld reservoir aan talent onbenut'. Dus een oplossing ligt in het ontwikkelen en gebruiken van dat talent.

Een tweede probleem ligt in één van de fundamenteën van de islam, een godsdienst die in 2020 één miljoen allochtone Nederlanders zal belijden (liberaal of orthodox). Dat probleem is dat de islam in principe de scheiding van staat en kerk niet werkelijk aanvaardt. Dat zou betekenen dat Nederland een nieuwe ontzuiling te wachten staat.

Allochtonen in Nederland en België

Het aantal immigranten is sinds 1995 sterk toegenomen. In 2000 kwamen 130 duizend mensen naar Nederland. Een kwart van de immigranten komt uit landen van de Europese Unie.

In 2000 waren er in totaal 2,77 miljoen immigranten. De helft daarvan komt uit niet-westerse landen.

Sinds een aantal jaren kent Nederland ook een emigratiestroom; jaarlijks verlaten zo'n 40.000 autochtone Nederlanders het land.

In 2007 telde België 932.161 inwoners met een buitenlandse nationaliteit. Dat is 8,8 procent van de bevolking. Bijna tweederde deel komt uit de EU-landen (Brussel is immers EU-hoofdstad). Verreweg de meeste niet-westerse immigranten wonen in Brussel en Antwerpen. De grootste migrantengroep in België wordt gevormd door... Nederlanders.

Verder lezen?

Het essay van Paul Scheffer vind je op:

www.nrc.nl/W2/Lab/Multicultureel/

Veel artikelen met verstandige discussies staan op:

www.interculturelecommunicatie.com/

Actuele gegevens over de Nederlandse

samenleving kun je downloaden via

www.cbs.nl/nl-NL/menu/themes/dossiers/allochtonen/

stavi svoju

U manjini

Vladimir Bođanec je student treće godine. On je Rusin. U Srbiji živi skoro 16 000 Rusina, većinom u Vojvodini.

Nikad ne govorim da sam Srbin, već samo da živim u Srbiji. Ne mogu da se identifikujem sa srpskim mentalitetom. Mi imamo sopstveni jezik i kulturu. Određene kulturne razlike naravno postoje, ali s obzirom da nikada nismo imali svoju državu, poštujemo vlast i državu u kojoj živimo. Kao nacionalna manjina navikli smo da moramo da se prilagodimo običajima društva u kome živimo.

Smatram da položaj nacionalnih manjina u Srbiji nije loš. Od 2001. god. je situacija sve bolja. Skoro sve nacionalne manjine imaju svoj nacionalni savet koji se bavi jezikom, pravima i obrazovanjem i koji finansira država. Nikada nisam imao osećaj da ovde ne pripadam.

Nema puno predrasuda o nama jer ljudi zapravo vrlo malo znaju o Rusinima. Do 1990. godine je u Srednjoj Evropi (sa izuzetkom Jugoslavije) bilo zabranjeno izjašnjavati se kao Rusin. Često nas mešaju sa Rusima. Ima nekoliko tipičnih pitanja koje mi ljudi uvek postavljaju. Otkud to da govorim i srpski? Da li kod kuće pričam rusinski? Ima i nekoliko stereotipa o nama, na primer da samo ćutimo i radimo.

Sonja Kalušević

Aleksandar Negovanović

Aleksandar Negovanović, student prve godine, je 1999. godine za vreme NATO bombardovanja otišao u Holandiju i tamo živeo tri godine, u početku sa stricem i strinom u Nordvejkju, a zatim sam u Lejdenu. Tokom boravka u Holandiji pohađao je obaveznu školu za strance kako bi naučio jezik, da bi kasnije upisao školu za grafički dizajn. Međutim, pošto nije dobio azilantski status morao je da se vrati u rodni Kragujevac.

Da li si se u Holandiji družio samo sa Srbima ili si se družio i sa Holanđanima?

„Pošto se moji stric i strina uglavnom druže sa ljudima sa naših prostora i ja sam bio u kontaktu sa njima. Ali kada bih izašao na ulicu oko mene su bili sve Holanđani, tako da sam i bez škole jezika na neki način bio primoran da naučim holandski. Kasnije kada sam otišao u Lejden družio sam se samo sa Holanđanima.“

U Holandiju si otišao kada je Srbija bila u centru političkih dešavanja. Da li si zbog toga imao nekih neprijatnosti?

„Ne, ni u jednom trenutku. Pošto sam se družio pretežno sa svojim vršnjacima, nisam imao problema. Oni nisu zainteresovani za politiku i samim tim nisu znali sta se dešava u Srbiji.“

I Srbija i Holandija imaju dosta nacionalnih manjina i stranaca u zemlji. Šta misliš koja je zemlja tolerantnija po tom pitanju?

„Holanđani su ujedno i velike patriote, ali i veoma tolerantan narod koji svoj nacionalizam ispoljava na pozitivan način. Dok se u našoj zemlji to negativnije izražava.“

Kako su ljudi reagovali kada si se vratio kući?

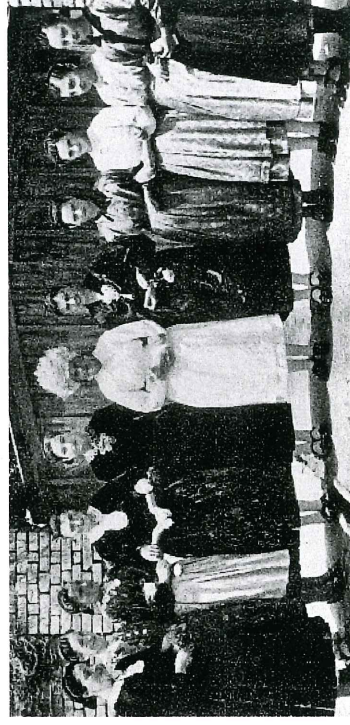
„Što se mog povrtaka tiče, u početku je bilo veoma teško, jer su ljudi na mene gledali drugačije, možda kao na stranca. Međutim, sada je situacija mnogo bolja.“

Maja Babić i Ivana Milčić

svetljije

svetljije

Aleksandar Negovanović, student eerste jaar, ging naar Nederland tijdens het NAVO-bombardement in 1999, en woonde eerst bij zijn oom en tante, daarna alleen in Leiden. Gedurende zijn verblijf in Nederland volgde hij de taalcursus voor buitenlanders, en zat op het Grafisch Lyceum in Rotterdam. Aangezien hij geen politiek asiel kreeg, moest hij terug naar zijn geboortestad Kragujevac.

Trok je in Nederland alleen met Serviërs op, of ook met Nederlanders?

"Aangezien mijn oom en tante vooral met mensen uit ex-Joegoslavië optrokken, had ik ook het meest contact met hen. Maar op straat waren alleen Nederlanders rondom me, zodat ik zelfs zonder taalschool Nederlands moest leren. Later toen ik alleen in Leiden leefde, trok ik alleen met Nederlanders op."

Je ging naar Nederland toen Servië in het centrum van politieke gebeurtenissen stond. Kreeg je daardoor moeilijkheden?

"Nee, in geen geval. Omdat ik met leeftijdsgenoten omging, had ik geen problemen. De politiek interesseert hen niet en ze wisten niets over de situatie in Servië."

Zowel Servië als Nederland zijn multiculturele landen met veel verschillende bevolkingsgroepen. Wat denk je, wie is meer tolerant?

"Nederlanders zijn zowel grote patriotten als een zeer tolerant volk, die hun nationalisme op een positieve manier uitdrukken. Terwijl de mensen in Servië negatiever op deze situatie reageren."

Hoe reageerden de mensen toen je terug thuis kwam?

"Wat mijn thuiskomst betreft, was het in het begin heel moeilijk, want mensen bekeken me anders, misschien als een vreemdeling. Maar de situatie is nu veel beter en normaal!"

In de minderheid

Vladimir Bodjanec is student derde jaar. Hij is Roetheen. In Servië zijn er bijna 16.000 Roethenen en de meesten wonen in Vojvodina.

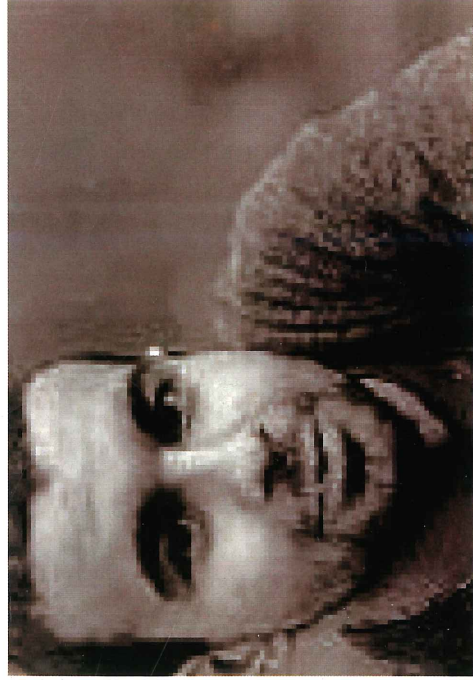
"Ik zeg nooit dat ik Serviër ben, alleen dat ik in Servië woon. Ik kan me met de Servische mentaliteit niet identificeren. We hebben onze eigen taal en cultuur. Er zijn natuurlijk enkele culturele verschillen, maar aangezien we nooit onze eigen staat hebben gehad, respecteren we het gezag en de staat waarin we wonen. Als nationale minderheid zijn we eraan gewend dat we ons aan de gebruiken van de maatschappij waarin we wonen, moeten aanpassen.

De status van de nationale minderheden in Servië vind ik niet slecht. Sinds 2001 is de situatie steeds beter. Bijna alle nationale minderheden hebben hun eigen nationale raad die met taal, rechten en onderwijs bezig is en die door de staat wordt gefinancierd. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik hier niet behoor.

Er zijn niet veel vooroordelen over ons omdat mensen eigenlijk weinig over Roethenen weten. Tot 1990 was het in Centraal-Europa (uitgezonderd Joegoslavië) verboden om zich als Roetheen uit te spreken. Mensen verwisselen ons vaak met Russen. Er zijn enkele typische vragen die mensen mij altijd stellen. Hoe komt dat ik ook Servisch spreek? Spreek ik thuis Roetheens? Er zijn enkele stereotiepen over ons, bijvoorbeeld dat we alleen ijverig en zwijgzaam zijn."

Sonja Kalušević

Maja Babić en Ivana Milić

Mustafa Stitou

Polu-preuzet isečak (kiša), potpuno preuzet isečak (Švedska) i epilog Kiša

Kada se ovce izvrnu na leđa
(zbog svraba u sapima,
ovca se prevrne;
životinja tako pokušava da se počese
da se ispolira, izgrebe, isprevrće)
kad se ovce izvrnu na leđa
ponekad se nikada više ne usprave.

Ako ih ljudi ne spasu
(prevrnutu ovca koja je ponovo posadena na noge
može odmah ponovo da se prevrne;
zbog toga životinju prvo prevrnite na jednu stranu,
a posle nekoliko minuta i na drugu stranu,
i to preko stomaka)

ako ih ljudi ne spasu
osuđene su na smrt.
Ponekad smrt nastupi već posle jednog časa,
ponekad tek nakon pola dana.

Kad pada kiša,
kiša,
kad kiši
ovo se ne viđa često.

Moguće je da kiša
golica ovcu
kada se nade na stomaku životinje.

Švedska

Jedan Švedanin je umro od smrzavanja
nakon što je go, golcat na ski-duu
pobegao od požara
koji je besneo u njegovoj brvnari.

Epilog

Jedan čovek koji je ležao na samrti mi reče:
jednom će, naravno, doći dan kada, da tako kažemo,
andeo smrti više neće imati posla.
Onda će morati da dignu ruku na samoga sebe.
To je ono – što zapravo ne postoji – smrt smrti.

Uzemosmo jednog lepog
dana zalagajčić jedne lepe,
zapravo, retko lepe biljke. Od tad
nas usta strašno svrbe.

Tamo gde Rouz živi, ja ne smem da dolazim.
Znači, ovo nemoj nikom da pričaš. Obecavaš?

Tog kunića smo pronašli u šumi posvuda
po kiznu je bila krv Rouz reče
po ljubio ga vuk
šalal mi smo ga ugrizili!

Kopasmo jamu. Milovasmo nežne raskravljene uši.

Još uvek tačno znam gde je to mesto!
Postoji ispučćenje na zemlji.
I zaboli smo jednu lepu granu
u zemlju.

Een halve (regen) en een hele (Zweden) readymade en een nawoord Regen

Ophun rug terechtgekomen schapen
(door jeuk aan zijn achterstel
Verwentelt een schaap;
Het dier probeert zich te schuren
Likken krabben valt om)
Op hun rug terechtgekomen schappen
Komen soms nooit meer overeind.

Worden schapen door de mens niet verlost
(een weer op zijn poten gezet verwenteld
Schaap kan direct weer omvallen:
Rol daarom het dier op de ene,
En na enkele minuten op de andere
Zijde,
Over de buik)

Worden schapen door de mens niet verlost
Zijn ze ten dode opgeschreven.
Soms treedt de dood al na een uur in,
Soms na een halve dag.

Bij regen,
Regen,
Bij regen
Ziet men dit niet vaak.

Mogelijk dat de regen op
De buik van het schaap
Het dier prikkelt.

Zweden

Een Zweedse man is doodgevroren,
Nadat hij in z'n blootje
Op een sneeuwscooter was gevluht
Voor brand in zijn blokhut.

Nawoord

Een man die op sterven lag vertelde me:
Er komt uiteraard een dag waarop de doodsengel
Bij wijze van spreken geen werk meer heeft.
Dan zal hij de hand aan zich zelf moeten slaan.
Dat is – er is geen – de dood van de dood is.

Namen op een mooie
dag een hap van een mooie
raarmooie eigenlijk plant. Sindsdien
jeuken onze monden gruwelijk.

Waar Roos leef mag ik niet komen,
Tegen niemand zeggen dus, beloofd?

We vonden het konijn in het bos overal
lag bloed op de vacht Roos zei
gekust door een wolf
grapje! gebeten door ons!

We groeven een kuil. Aalden de zachte drooite oren.

Ik weet nog precies waar het is!
Er is een bobbel op de grond,
En we hebben een mooie tak
in de grond gestoken.

Hugo Claus

Tëtitatutis

/došlo vreme da se mre/

Poslednje Klausove reči – svejedno da li su mu naknadno stavljene u usta ili su stvarno navrle poput poslednje paljbe – podsetile su me na jedno duboko proživljeno muzičko iskustvo: zazvučale su mi u svom zapadno-flamanskom tonalitetu kao naprasiti, neukrotivi zvuci fagota u *Posvećenju proleća* i izazvali u meni istu jezu spoznaaje. Usled te potresne sličnosti između samrtnog ropca i himničke muzike u slavu života, poslednju počast ovom velikanu nizozemske književnosti odala sam tako što sam pustila da se praiskonski snažna muzika Stravinskog zaori sa mog prozora u svežoj martovskoj noći. Divlji ovnovi grunuli su na noćne ulice Beograda cepajući ih svojim kopitama, grumenje zemlje udaralo je o prozore, podivljale reke plavile su ulaze, zamamne žene ustajale su iz žbunova, život i smrt valjali su se po slivnicima, sjedinjeni u poljupcu...

Muzička gozba Stravinskog u čast neiskorenjivog, zastrašujuće primamljivog i razarajućeg vitalizma navela me je na ideju da povedem Huga Klauza na njegovo prvo i poslednje putovanje po zapadnoj Srbiji. Zajedno sa kolegama i prijateljima stopili smo njegov lik i poeziju sa nabubrelom, probuđenom, ustalasanom zemljom koja je tada upravo bila u njegovom znaku, u znaku Ovna.

Prevedeno na srpski:

Romani: De Metsters («Porodica Metsters», u: Pismo 21-22/1990), Het verdriet van België («Tuga Belgije», Prometej, 2000), Belladonna («Belladonna: scene iz života u provinciji», Prometej, 2002) u prevodu Ivane Šćepanović; De zwaardvis («Sabljarka», Novi Sad/Beograd, 1995) u prevodu Jelica Novaković-Lopušina; Omtrent Deedee («U vezi sa Dedeom», Prometej, 1997), Belladonna («Belladonna: scene iz života u provinciji», Prometej, 2002), Geruchten i Onvoltooid verleden («Glasine/Nesvršena prošlost», Prometej, 2004) u prevodu Ivane Šćepanović;

Pripovetke: * («Molitva za nasilje», u: Novije flammanske pripovetke, Bagdala, 1962) u prevodu Dragoslava Andrića; Een bijzondere cirkel («Neobičan krug», u: Erazmo 1/1992; «Vatra litalica», Prometej, 1994) u prevodu Ivane Šćepanović

Toneel: Drame Een bruid in de morgen («Nevesta ujutru», u: Erazmo 1/1992) i Gilles! («Žilj!», u: Erazmo 2/1993) u prevodu Ivane Šćepanović

Poezija: zbirka Oostakkerse gedichten («Pesme iz Ostakera», u: Pismo 50/1997) u prevodu Jelice Novaković-Lopušina; pesme *, New York, N. Y. («Ulksmal», «Panorama», «Izopačeni čovek», u: Flamanska poezija, Nolit, 1965) u prevodu Dragoslava Andrića; * («Iza rešetkaste ograde», u: Telegram 10:475/1969) u prevodu Želimiru Tješića Deodatta; Tancredo infrasonic, Antropologisch, Ik schrijf je neer, Een vrouw I, Op Thomas zijn vierde verjaardag, Sporen, Revisited, Envoi («Tancredo infrasonic», «Antropološki», «Ispisujem te», «Žena I», «Na Tomasov četvrti rođendan», «Tragovi», «Revisited», «Envoi», u: Erazmo 3/1994; u: Flamanska poezija 20. veka, Prometej, 1996), u prevodu Ivane Šćepanović

KURVICA

Driblovala je ko srpski centarfor
Namigivala je lenjo kao lama

Sva u silnom zlatu padaše sa stepenica
Ko god priđe da je teši
postade joj je ljubavnikom

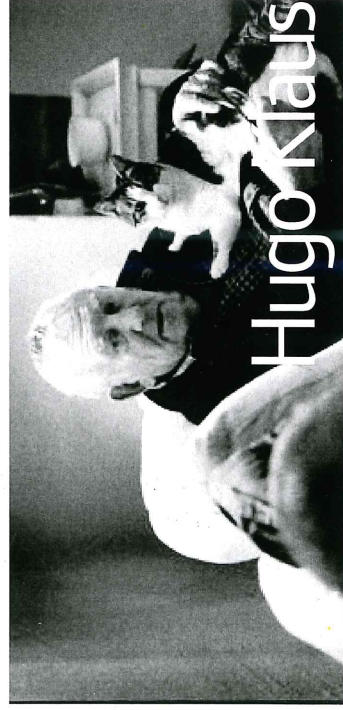
Zbog bede prodade svoju zbirku
autoportreta

Do kraja joj
ostade alergija na poljupce

Prevela J.N.L.

IZVOR:

Hugo CLAUS & Jan VANRIET
Uit: *Zeezucht. Behoud de Begeerte*, Antwerpen, 2003

Tètitatutis

/het is tijd dat het uit is/

De laatste woorden van Claus – om het even of ze hem achteraf in de mond werden gelegd of er inderdaad als laatste salvo uit waren gegutst – riepen bij mij de herinnering wakker aan een ingrijpende muzikale ervaring: ze klonken in mijn oren als de driftige, ontembare fagot uit *Le Sacre du Printemps* en gaven mij dezelfde rilling van besef. Deze ontroerende gelijkenis tussen doodstrochel en jubelnoten ter ere van het leven liet mij als laatste eerbewijs aan de Grootmeester der Nederlandse letteren Stravinsky's oerkrachtige muziek vanuit mijn kamer de koele maartnacht in galmen. Woeste rammen scheurden de nachtelijke straten van Belgrado open met hun hoeven, aardklonten spetterden tegen ruiten, losgebroken rivieren stormden portieken binnen, schuimende vrouwen rezen op uit struiken, Leven en Dood kantelden kussend in goten en ontdubbelden...

Stravinsky's muziekfestijn ter ere van het onuitroeibare, grimmig lakkende, allesverterende vitalisme bracht me op het idee om Hugo Claus op zijn eerste en laatste reis mee te nemen naar het Westservische platteland. Samen met mijn collega's en vrienden hebben we zijn portret en zijn poëzie deel laten worden van het knospende, ontwakende, golvende landschap dat inmiddels in zijn teken stond, in het teken van de Ram.

Vertaald in het Servisch:

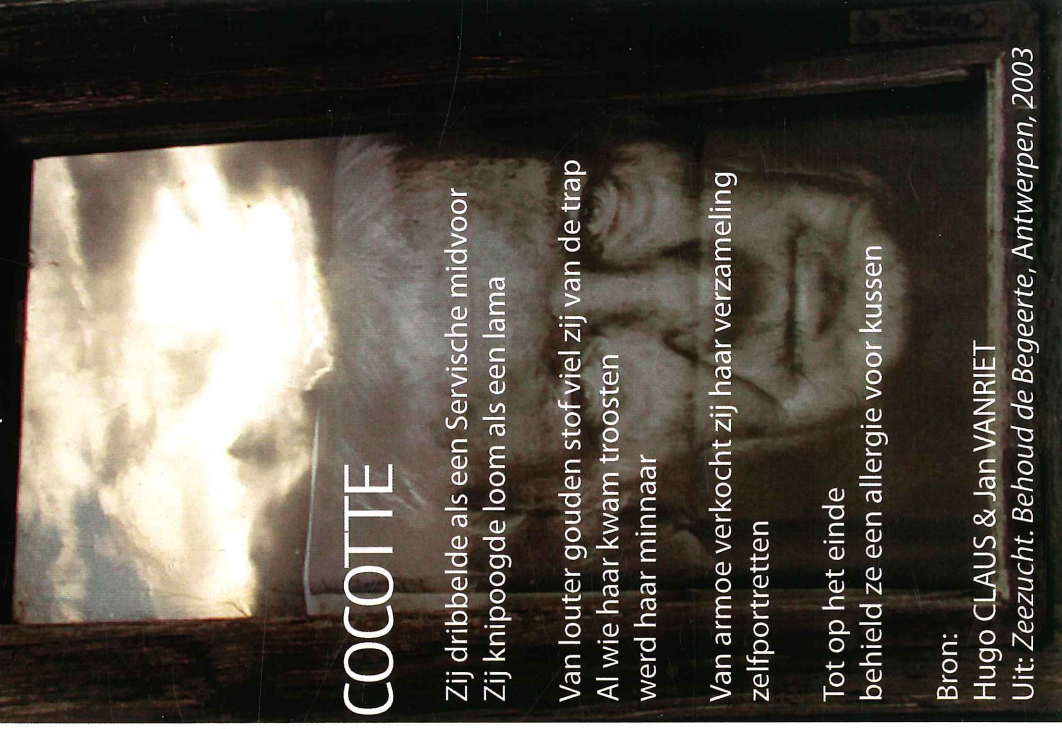
Romans: De Metsiers («Porodica Metsirs», in: Pismo 21-22/1990), Het verdriet van België («Tuga Belgije», Prometej, 2000), Belladonna («Belladonna: scene iz života u provinciji», Prometej, 2002) in vertaling van Ivana Ščepanović; De zwaardvis («Sabljarka», Novi Sad/Beograd, 1995) in vertaling van Jelica Novaković-Lopušina; Omtrent Deedee («U vezi sa Dedeom», Prometej, 1997), Belladonna («Belladonna: scene iz života u provinciji», Prometej, 2002), Geruchten i Onvoltooid verleden («Glasine/Nesvršena prošlost», Prometej, 2004) in vertaling van Ivana Ščepanović;

Verhalen: * («Molitva za nasilje», in: Novije flamanske pripovetke, Bagdala, 1962) in vertaling van Dragoslav Andrić; Een bijzondere cirkel («Neobičan krug», in: Erazmo 1/1992; «Vatra lutilica», Prometej, 1994) in vertaling van Ivana Ščepanović

Toneel: Een bruid in de morgen («Nevesta ujutru», in: Erazmo 1/1992) i Gilles! («Žil!»), in: Erazmo 2/1993) in vertaling van Ivana Ščepanović

Poëzie: zbirka Oostakkerse gedichten («Pesme iz Ostakera», in: Pismo 50/1997) in vertaling van Jelica Novaković-Lopušina; pesme *, New York, N. Y. («Ukmal», «Panorama», «Izopačeni čovek», in: Flamanska poezija, Nolit, 1965) in vertaling van Dragoslav Andrić; * («Iza rešetkaste ograde», in: Telegram 10:475/1969) in vertaling van Želimir Tješić Deodatto; Tancredo infrasonic, Antropologisch, Ik schrijf je neer, Een vrouw I, Op Thomas zijn vierde verjaardag, Sporen, Revisited, Envoi («Tancredo infrasonic», «Antropološki», «Ispisujem te», «Žena I», «Na Tomasov četvrti rođendan», «Tragovi», «Revisited», «Envoi», in: Erazmo 3/1994; in: Flamanska poezija 20. veka, Prometej, 1996), in vertaling van Ivana Ščepanović

foto: Jelica Novaković Lopušina

COCOTTE

Zij dribbelde als een Servische midvoor
Zij knipoogde loom als een lama

Van louter gouden stof viel zij van de trap
Al wie haar kwam troosten
werd haar minnaar

Van armoe verkocht zij haar verzameling
zelfportretten

Tot op het einde
beheld ze een allergie voor kussen

Bron:

Hugo CLAUS & Jan VANRIET

Uit: *Zeezucht. Behoud de Begeerte, Antwerpen, 2003*

Nizozemlje u Panonskoj niziji

Tokom mesec dana posetioci u Budimpešti su mogli da dožive kulturu Nizozemlja na *Low Festival-u*. Lada Vukomanović ovog semestra studira u Budimpešti i prisustvovala je festivalu.

Viševekovne kulturne veze Madarske i Holandije su danas ojačane sasvim novim kapitalističkim fenomenom: *outsourcing-om*. Naime, većinu naših kolega iz Budimpešte onog dana kada budu imali diplomu u nederlandistike čeka siguran posao u jednoj od mnogobrojnih holandskih kompanija koje su odlučile da svoj korisnički servis izmeste na tržište sa jeftinijom radnom snagom.

Jako holandsko prisustvo u ekonomskom smislu je sasvim dovoljan razlog za veliko interesovanje Mađara za kulturu Nizozemlja. No kako je kultura, pogotovo kada su u pitanju dve različite zemlje, jako širok pojam, par dana bi bilo zaista nedovoljno da se ona pristojno predstavi. Ovogodišnji *Low Festival* je zato trajao od 15. februara do 12. marta. Podržan od strane brojnih zvaničnih institucija Holandije i Flandrije, kao i mnogih komercijalnih preduzeća, ovaj festival je uspeo da prikaže skoro sve aspekte današnje nizozemske kulturne scene: od alternativnog pozorišta, dj nastupa, izložbi modernog dizajna nakita, do baroknih i džez koncerata.

Za posetioce sa jakim želucem, za nepropustiti je bila izložba Wim Delvoja, *enfant terrible-a* savremene umetnosti. Specifičan performans je bila simulacija cunamija na jednom od brodova na Dunavu. Tu je bio i poseban program za najmlađe, u okviru kojeg i ozbiljna predstava grupe Hotel Modern. Nakon Drugog svetskog rata mnogobrojnu siromašnu mađarsku decu odvozili su u bogate holandske hraniteljske porodice. Takođe u vezi sa Drugim svetskim ratom je i performans izveden unutar ogromne makete Aušvica. Festival u okviru festivala je zapravo bio pregled novije nizozemske filmske produkcije: De ober, 'n Beetje verliefd, De zaak Alzheimer...

Low festival je svakako bio poslastica za studente i ljubitelje Nizozemlja. Nažalost većina studenata je tek u poslednjoj nedelji festivala saznala da im je bio obezbeden besplatan ulaz na većinu događaja. Ljudska greška koja nas je podsetila da se Panonija ipak nalazi u Istočnoj Evropi.

Hoe laag ligt Pannonië?

Een maand lang (j) konden bezoekers in Budapest de cultuur van de Lage Landen beleven tijdens het *Low Festival*. Lada Vukomanović die dit semester in Budapest studeert, was erbij.

Euwenlange culturele verbanden tussen Hongarije en de Lage Landen worden tegenwoordig nog versterkt door een nieuw kapitalistisch fenomeen: *outsourcing*. De meeste van onze medestudenten in Hongarije zullen namelijk op een dag met hun diploma Neerlandistiek een vaste baan kunnen vinden bij een van de talrijke Nederlandse bedrijven die hun helpdesks naar een goedkopere arbeidsmarkt hebben verhuisd.

De sterke Nederlandse aanwezigheid in de economische zin is voldoende reden voor grote Hongaarse belangstelling voor de cultuur van de Lage Landen. Aangezien het begrip cultuur zeer omvangrijk is, is het vanzelfsprekend dat een paar dagen onvoldoende zouden zijn voor een behoorlijke presentatie ervan. Daarom duurde het *Low Festival* dit jaar ongeveer een maand: vanaf 15 februari tot en met 12 maart. Mede door toedoen van enkele Nederlandse en Vlaamse instellingen, maar ook van vele commerciële bedrijven, is het dit festival gelukt om bijna alle aspecten van de hedendaagse culturele scene van de Lage Landen voor te stellen: alternatief theater, dj-sets, modern sieradenontwerp, jazz, barokconcerten, enzovoort.

Voor diegene die over een stevige maag beschikken, was de tentoonstelling van Wim Delvoye, *enfant terrible* van de hedendaagse kunst, onontbeerlijk. Een bijzondere performance was de simulatie van een tsunami op een boot aan de Donau. Er bestond een apart programma voor kinderen, waaronder ook de ernstige voorstelling van de groep Hotel Modern. Na de Tweede wereldoorlog werden vele arme Hongaarse kinderen naar Nederland vervoerd en daar in rijke gezinnen als pleegkinderen opgenomen. Hiermee in verband was ook deze performance die plaatsvond in een enorme maquette van Auschwitz. Een festival binnen het festival was eigenlijk het overzicht van de recente Nederlandse filmproductie: *De Ober, De zaak Alzheimer, 'n Beetje verliefd*...

In ieder geval was het *Low Festival* een fantastische gelegenheid voor alle liefhebbers van de Lage Landen, en niet te spreken van de studenten Nederlands. Jammer genoeg hebben dezelfde studentepas in de laatste week van het festival gehoord dat ze gratis toegang tot bijna alle manifestaties hadden. Een menselijke fout die ons eraan herinnert dat Pannonië toch in Oost-Europa ligt.

Multicultureel / Kookalfabet / Multikulturalna kuvarska abeceda

Multiculti gaat door de maag. De multiculturele dialoog lukt het best met de mond vol. Allochtoon of autochtoon, culturele meerderheid of minderheid. Wij zeggen: als het maar lekker is!

Onze tip: Bereid een maaltijd met de letters van de naam van je gast. Smakelijk!

Multikulti ide preko stomaka. Multikulturalni razgovor se najbolje vodi sa punim ustima. Starosedeoici ili došijaci, nacionalna većina ili manjina. Kažemo: samo neka je ukusno!

Naš savet: Spremite obrok sa slovima imena vašeg gosta. Prijatno!

De multiculti keuken bevat onder veel & veel meer: Multikulti kuhinja se sastoji od svega i još ponečega!

Asperge – Špargla
Aardappelpuree – Pire krompir
Börek – Burek
Bosanski lonac – Bosnische hutspot
Couscous – Kuskus
Ćevapčići – Braadworstjes
Dunja – Kweepeer
Đuveč – Groenten met rijst
Džem – Jam
Engelse drop – Šarene bombonice
Embargo kolač – Embargo taart
Feta – Feta
Ferferone – Spaanse pepers
Goudse kaas – Gauda sir
Gibanica – Kaastaart
Haring – Haringa
Inktvis – Kalamaris
Ijs – Sladoleid
Japanski vetar – Slagroomtaart
Kabeljauw – Bakalar
Kajmak – Melkproduct tussen kaas en boter
Leskovačka pjeskavica – Servische hamburger
Luikse wafel – Bakin kolač
Mušili – Musli

Musaka – Moussaka
Marsepein – Marzipan
Nasi(bal) – Jelo od pirinča, svinjetine i povrća
Nasuvo sa makom – Pasta met maanzaad
Ottomaanse spies – Ražnjić(i)
Pindakaas – Puter od kikirikija
Podvarak – Gebakken zuurkool
Palačinke – Pannenkoeken
Quiche – Kis
Russische salade – Ruska salata
Snert – Pasulj
Sinterklaasspeculaas – Spekulas
Sarma – Gevulde koolbladeren
Štrudla – Cake met maanzaad
Tofu – Tofu sir
Turks fruit – Ratluk
Tufahije – Gebakken appel met walnoten en slagroom
Uiensoep – Supa od crnog luka
Uštipci – Koekjes
Vlaamse friet - Pomfrit
Witlof – Vrsta kupusastog povrća
Xanten – Alva
Yam Yam – Afrički krompir
Zuurkoolstampot met zuurvlees – Zimsko jelo sa kiselim kupusom i mesom
Žito sa šlagom – Gerst met slagroom

lets te drinken? / Nešto za piće?

Alfabetisch serveren/Služiti po abecednom redu: Absint, Bourbon, Cockta, Duvel, Esquivel, Frappé, Grappa, Honingwijn, Ierse Koffie, Jonge Jenever, Kefir (Karnemelk), Limonada, Mangococktail, Nes, Oranjebitter, Pelinkovac, Rakija, Stomaklija, Tequila, Uunderberg, Vodka, Walnotenlikeur, Xin Chuanthee, Ysthee, Zwarte thee.

Fitna

Režija Skarlet Pimpernel
Tekst Hert Vilders
Prikazano 27 mart 2008

Dana 27. marta 2008. godine na internetu (www.liveleak.com) je osvanuo kontroverzni šesnaestominutni holandski film Herta Vildersa, takođe nazvan Kuranski film. Činjenica da je nakon samo tri sata od prikazivanja film pogledalo više od tri miliona ljudi, govori sasvim dovoljno o njegovom sadržaju. Ovaj film, kombinacija Kurana i arhivskih snimaka, probudilo je kod muslimana bes ali i razne reakcije širom sveta.

U prvom delu filma oslikan je islamsistički ekstremizam putem prevedenih citata iz Kurana i videosnimaka napada na SvetSKI trgovinski centar 11. septembra 2001, terorističkih napada na Madrid i London 2004. i ubistva holandskog reditelja Tea fan Hoha.

Drugi deo sadrži delove filmova i članke iz novina koji oslikavaju uticaj Islama na Holandiju.

Film se završava zvukom cepanja (stranica Kurana) i porukom Herta Vildersa da sami Muslimani moraju da budu ti koji će pocepati Kuran.

Nakon prvobitnog prikazivanja Fitne i ozbiljnih pretnji upućenih na adresu sajta Liveleak, rešili su da povuku film sa njihovih servera.

Zbog optužbi vlasnika autorskih prava, Vilders je morao da izmeni sadržaj. Fotografija repera Salaha Edina, koja je od strane tvoritelja stavljena umesto fotografije Mohameda Bojerija (ubice Tea fan Hoha), morala je da se ukloni iz filma.

Isto se dogodilo i sa crtežom danskog kartuniste Kurta Vesterharda, na kojem prorok Muhamed nosi bombu na turbanu. On nije želio da njegov crtani film bude zloupotrebljen u propagandne svrhe. Preuređena verzija Fitne puštena je na Liveleak 6. aprila 2008. godine.

Suvišno je komentarisati kakvu je atmosferu izazvao ovaj film.

Vilders smatra da je ovo lep filmić, koji za cilj ima jasan prikaz opasnosti koji Kuran i Islam propagiraju. Ali mišljenja su podeljena.

Predstavnici NSA/ANS (Nacionalna socijalistička akcija/Autonomni nacionalni socijalisti) nazvali su Vildersa lažljivcem i protestovali su na Trgu. Ministarstvo je objavilo da će istražiti kažnjive činjenice, ali s obzirom da je Vilders legalno izrežirao film, njegovo gonjenje je neizvodljivo.

Prema anketi časopisa Eén Vandaag, mnogi Holandani smatraju da je podignuta prašina ni oko čega i da Islam zaista ima dosta veze sa uništavanjem zapadnjačke civilizacije. Holandska vlada na čelu sa ministrom Balkenendeom se distancirala od filma i okarakterisala ga kao besciljan i uvredljiv.

“Holandska vlada se zalaže za zajednicu u kojoj sloboda i poštovanje idu ruku pod ruku.

Takva zajednica zahteva zalaganje i odlučnost. Protiv ekstremizma se borimo. Onog ko prekrši zakon automatski hapsimo. Saradujemo na rešavanju problema. Spajajmo mostove među nama i radimo na poverenju. Pobedimo predrasude. To mora da uspe.”

Maurits Berger, profesor, kaže pak za NOS Žurnal da Fitna nije uvreda i provokacija Muslimana.

Nakon svakojakih reakcija sa svih strana veoma je teško doneti bilo kakav zaključak.

Ovaj poznati film možete pogledati na www.liveleak.com i dodati svoj komentar. (MV)

Fitna znači sud.

U Kuranu se ova reč upotrebljavala za opisivanje opasnosti od preobraćanja muslimana u mnogoboštvo ili paganstvo.

Uopšteno značenje fitne jeste zlo.

Omtrent Fitna

Regie
Script
Uitgebracht
Scarlet Pimpemel
Geert Wilders
27 maart 2008

Op 27 maart 2008 verscheen op internet (www.liveleak.com) de controversiële, zestien minuten durende Nederlandse korte film *Fitna*, ook wel de Koranfilm van politicus Geert Wilders genoemd. Het feit dat amper drie uur na de verschijning de film reeds drie miljoen keer was bekeken, zegt genoeg over de inhoud. Deze film als een combinatie van Koranfragmenten en archiefbeelden ontstak de woede bij moslims maar ontlokte ook allerlei reacties in de rest van de wereld.

In het eerste deel wordt het Islamistische extremisme beschreven door vertaalde citaten uit de Koran en videobeelden van de aanslagen van 11 september 2001 (WTC), de terroristische aanslagen in Madrid en Londen van 2004 en de moord op de Nederlandse filmmaker Theo van Gogh.

Het tweede deel omvat filmfragmenten en krantenartikels die de invloed van Islam op Nederland schetsen. De film eindigt met een scheurend geluid (van bladzijden van de Koran) en een boodschap van Geert Wilders, dat de Moslims zelf de Koran moeten verscheuren. Na de eerste uitzending van *Fitna*, en serieuze bedreigingen aan het adres van LiveLeak, werd de film van de server gehaald.

Vanwege klachten van de rechthebbenden, moest Wilders de inhoud veranderen. De foto van de rapper Salah Edin, die door de makers abusievelijk was

aangezien voor een foto van Mohammed Bouyeri (de moordenaar van Theo van Gogh), werd uit de film verwijderd. Hetzelfde gebeurde met de tekening van de Deens cartoonist Kurt Westergaard, waarop de profeet Mohammed een bom op zijn tulband draagt. De cartoonist wilde niet dat zijn cartoon werd misbruikt in een propagandafilm. De aangepaste versie van *Fitna* werd op 6 april 2008 opnieuw online gezet op LiveLeak.

Volgens Wilders is *Fitna* een "hette" film, die het doel heeft om duidelijk te maken wat de gevaren van de Koran en Islam inhouden. Maar de meningen zijn verdeeld.

De vertegenwoordigers van NSA/ANS (Nationale Socialistische Aktie / Autonome Nationale Socialisten) betitelden Wilders als Zionist en leugenaar, en protesteerden op het Plein en voor het parlement in Den Haag.

Het Openbaar Ministerie maakte bekend *Fitna* te onderzoeken op strafbare feiten, maar aangezien Wilders de film juridisch goed geregiseerd heeft, is vervolging van hem kansloos.

Volgens een enquête van Eén Vandaag denken vele Nederlanders dat er veel ophef is gemaakt om niks en dat Islam veel te doen heeft met de vernietiging van de Westerse beschaving.

De Nederlandse regering met minister-president Balkenende aan het hoofd, distantieerde zich van de film en noemde het doelloos en kwetsbaar:

"De Nederlandse regering staat voor een samenleving waarin vrijheid en respect hand in hand gaan. Zo'n samenleving vraagt inzet en vastberadenheid. Extremisme bestrijden we. Wie de wet overtreedt pakken we hard aan. Laten we samenwerken aan het oplossen van problemen. Laten we bruggen slaan naar de ander en werken aan vertrouwen. Laten we vooroordelen overwinnen. Dat moet lukken."

Toch zei hoogleraar islam Maurits Berger op het NOS-Journaal dat *Fitna* geen belediging en zelfs geen provocatie voor moslims is.

Na alle reacties van allerlei kanten is het toch moeilijk een conclusie te geven.

Het filmpje kun je op www.liveleak.com bekijken en jouw eigen commentaar toevoegen. (MV)

Fitna betekent beproeving.

In de Koran wordt het woord gebruikt om het gevaar te omschrijven dat moslims terugkeren naar het veelgodendom of het heidendom.

In het algemeen staat *fitna* voor het kwaad.

Leto u Nizozemlju

Jezička razmena je i razmena kultura. Dobro zvuči, ali uz to ponekad ide i kulturalni šok. Za nekoga to znači hvatanje vatre lutalice, a za nekog seksualne izlete duž holandskih šumskih puteljaka.

Lutanje kroz Leven

Iako je moj boravak u Levenu bio jedna od najboljih epizoda u mom studentskom životu do sada, ovom prilikom želim da ispričam jednu zastrašujuću priču. Pošto su nam ljudi iz De Orde van den Prince dali priliku da učimo u Levenu, pretpostavljali smo da su oni i organizatori kursa. Ovo zabluda je imala opipljive posledice.

Piše: Lada Vukomanović

Jutro kada sam stigla u Leven je bilo nepodnošljivo vruće. Moj kofer se tokom transporta na aerodromu oštetio, ali nekako sam uspeła da prenesem tovar od 25 kilograma do ILL-a. Ljubaznim zaposlenima na Institutu ništa nije bilo poznato o mojoj stipendiji, niti o tome gde ću ja to veće noćiti. No i dalje sam bila optimista: "za najviše sat vremena imaću svoj smeštaj", bila sam ubeđena.

Oko dva sata popodne ponovo sam se našla na ulici. Tada mi je postalo jasno da moram što pre negde da piškim.

Povrh svega sunce je pržilo moj vrat, a stanje mog kofera se sve više pogoršavalo. Prema karti grada Van Dale College se nalazio nedaleko, ali meni je bilo potrebno 45 minuta da ga pronađem. Tamo mi je veoma ljubazna službenica ispričala da to veće verovatno neću imati smeštaj. Čak i u slučaju da sam bila spremna da platim 40 evra za noćenje u hostelu, to verovatno više nije bilo moguće jer nisam imala rezervaciju. Bilo kako bilo, dobila sam čašu vode, spisak soba za iznajmljivanje i mogućnost da svoji kofer ostavim kod nje.

Od desetak adresa koje sam posetila, samo na jednom mestu mi je neko otvorio. Ali gazda je bio na odmoru... Tada mi je postalo jasno da ću spavati na klupi u parku.

Onda mi se ideja da prenoćim u crkvi učinila primamljivom. Ali na Crkvu Sv. Petra nisam mogla da računam. Tamo se plaća ulaz jer su remek-dela Dirk Bautsa vredna svakog centa. I tada sam sela na trotoar i počela da plaćem. Korist od svih tih suza jeste to što mi se makar manje piškilo.

Sve je na kraju ispalo kako treba. Potražila sam kuću u kojoj su bile smeštene kolege iz Beograda. Tamo sam konačno pronašla dve slobodne sobe. Moram da priznam da sam bila u neku ruku ljuta na njih jer su znali da svako mora da pronađe smeštaj unapred preko interneta. No na kraju krajeva, svako je odgovoran za samog sebe.

A ti, buduću učesniku kursa u Levenu, dobro se informiši i za sve se dobro pripremi!

Zasedanje u sali, seksanje u prirodi

"Dakle, pišem neki članak za *Zeisterse Gazet*. Palo mi je na pamet da pišem o homoseksualizmu zato što... izvini, jes li ti gej?"

"Jesam."

"Da, zato što na kursu ima puno homoseksualaca. Znači, misliła sam da napravim kratke intervjue sa par njih. Mogu li te nešto pitati? Jes li ti celog života gej, ili ti se nešto desilo u detinjstvu, pa si to postao?"

"Jesi li ti rođena kao hetero ili ti se nešto desilo u detinjstvu, pa si postala hetero?"

Piše: Confrère

Ovde nećete pročitati ništa o časovima na letnjem kursu holandskog jezika, nego o komunikaciji u šumi. Vaudshoten je konferencijski centar u Holandiji koji se nalazi usred šume. Tu je bilo više od 400 ljudi u najdivijim godinama: mladići u kojima buja testosteron i mlade dame bez predrasuda.

U Vaudshotenu si izoliran od spoljašnjeg sveta. Doduše, na raspolaganju ti je izbor od nekoliko pešačkih staza (u zavisnosti od toga ko šta voli) ako hoćeš malo da šetaš, ali moraš da znaš da svi ti putevi vode nazad u Vaudshoten.

Iako si u izolaciji, nemaš privatnost – sobu deliš sa cimerom, a sale su uvek dupke pune. Zajednički toaleti jednostavno nisu dovoljno sigurni. Ako ipak hoćeš malo privatnosti, moraš kako kaže slogan Vaudshotena, da zasedaš u prirodi. Ako neko primeti zasedanje u šumi, slučajno ili namerno (u zavisnosti od toga ko šta voli), za doručkom već svi znaju šta se desilo. Malo trača uz omlet nikome ne škodi. Veoma je važno da se razgovara šifrirano zato što su prava imena svima poznata. A na tim izmišljenim imenima bi pozavideo i sam Douwes Dekker!

Nego, da se mi na kratko osvrnemo na muškarce u kojima buja testosteron i žene bez predrasuda. U toku prve nedelje, jedna Nernica mi je nakon četvrtre čašice za šankom rekla kako po njenom mišljenju kurs liči na srednju školu i da je seks neizbežan. Ali demografska struktura je bila nepravilna: 40 muškaraca i 360 žena. A ona uz to nije znala da je 80 procenata tih mladića bilo nakonjeno sopstvenom polu.

"Znaš, imam nekoliko drugačica koje su se zaljubile u homoseksualce. Kakav bedak!"

Prevod: VB

Hoogzomer in de Lage Landen

Taaluitwisseling is cultuuruitwisseling. Dat klinkt goed, maar soms neemt een taalbad een cultuurschok met zich mee. Voor de één betekent dat het volgen van een dwaallicht, voor een ander sexuele escapades langs Neerlands bospaden.

Dwaaltocht door Leuven

Ik wil thans een schrikwekkend verhaaltje vertellen, ook al was mijn studietijd in Leuven één van de mooiste episoden in mijn studentenleven tot nu toe. Het was De Orde van den Prince die mij (en anderen) deze gelegenheid tot studeren in Leuven heeft gegeven. We veronderstelden dat de OvdP ook de organisator was. Die misvatting had tastbare gevolgen.

door Lada Vukomanovic

Die ochtend van aankomst in Leuven was het onverdraaglijk heet. Mijn koffer was tijdens het transport op de luchthaven kapot geraakt, maar ik was erin geslaagd om die vracht van 25 kilo naar het IJT te dragen. De behulpzame bediendes daar wisten echter niets van mijn beurs of waar ik die avond zou gaan slapen. Ik was toch nog steeds optimistisch; in maximaal een uur zal ik mijn eigen onderdak kunnen gebruiken, dacht ik. Rond 14 uur was ik opnieuw op straat. Toen besepte ik dat ik zo snel mogelijk een kleine boodschap moest doen. Bovendien brandde de zon pijnlijk op mijn nek en de toestand van mijn koffer werd gaandeweg slechter. Volgens de kaart was het Van Dale College dichtbij gelegen, maar het heeft drie kwartier geduurd om het te vinden. Daar werd mij door een vriendelijke bediende verteld dat ik die avond wellicht geen onderkomen zou hebben. Zelfs in het geval dat ik bereid was om 40 euro voor een overnachting in het gasthuis te betalen, was het waarschijnlijk niet meer mogelijk, omdat ik geen reservering had. Hoe dan ook, ik kreeg er een glas water, een lijstje met kamers te huur, en de mogelijkheid om er mijn koffer achter te laten.

Van het tiental adressen dat ik bezocht heb, werd er slechts op één adres opengedaan. Maar de huisbaas was met vakantie...

Toen wist ik zeker dat ik in het park op een bank zou slapen. Het idee van overnachten in een kerk leek nogal aantrekkelijk. Maar ik kon niet op de Sint-Pieterskerk rekenen. Men moet daar toegang betalen, want de meesterwerken van Dirk Bouts zijn dat geld wel waard. En toen ging ik op de stoep zitten en begon zachtjes te huilen. Een voordeel van zoveel traanvocht was dat ik tenminste niet meer zo'n dringende behoefte om te wateren had.

Alles is ten slotte goed afgelopen. Ik zocht het studentenhuis waar mijn medestudenten ondergebracht waren. Ik heb daar uiteindelijk twee vrije kamers gevonden. Ik moet erkennen dat ik een beetje boos was op hen die wél hadden geweten dat men van tevoren onderdak moest vinden via internet. Maar uiteindelijk is ieder zelf verantwoordelijk.

Dus, toekomstige deelnemer aan een zomercursus: laat je goed informeren en bereid alles goed voor!

Confereren in zalen, seksen in het groen

"Dus, ik ga een artikelje schrijven voor de Zeisterse Gazet. Ik dacht dat ik misschien over homoseksualiteit schrijf omdat er... sorry, ben je gay?"

"Inderdaad."

"Ja, omdat er veel homo's op de cursus zijn. Dus, ik dacht dat ik misschien een interviewje maak met een paar jongetjes. Mag ik je iets vragen? Ben je al je hele leven gay, of is er iets in je kindertijd gebeurd dat je homo maakte?"

"Ben jij als hetero geboren of is er iets in je kindertijd gebeurd dat jou hetero maakte?"

COFFEE

Door Confrère

Hier ga je helemaal niets lezen over de lessen van de zomercursus Nederlands, maar over de communicatie in het bos. Woudschoten is een conferentiecentrum in Nederland, dat zich midden in het bos bevindt. Er waren meer dan 400 mensen in de bloei van hun jaren: jonge mannen vol testosteron en jonge dames zonder vooroordelen.

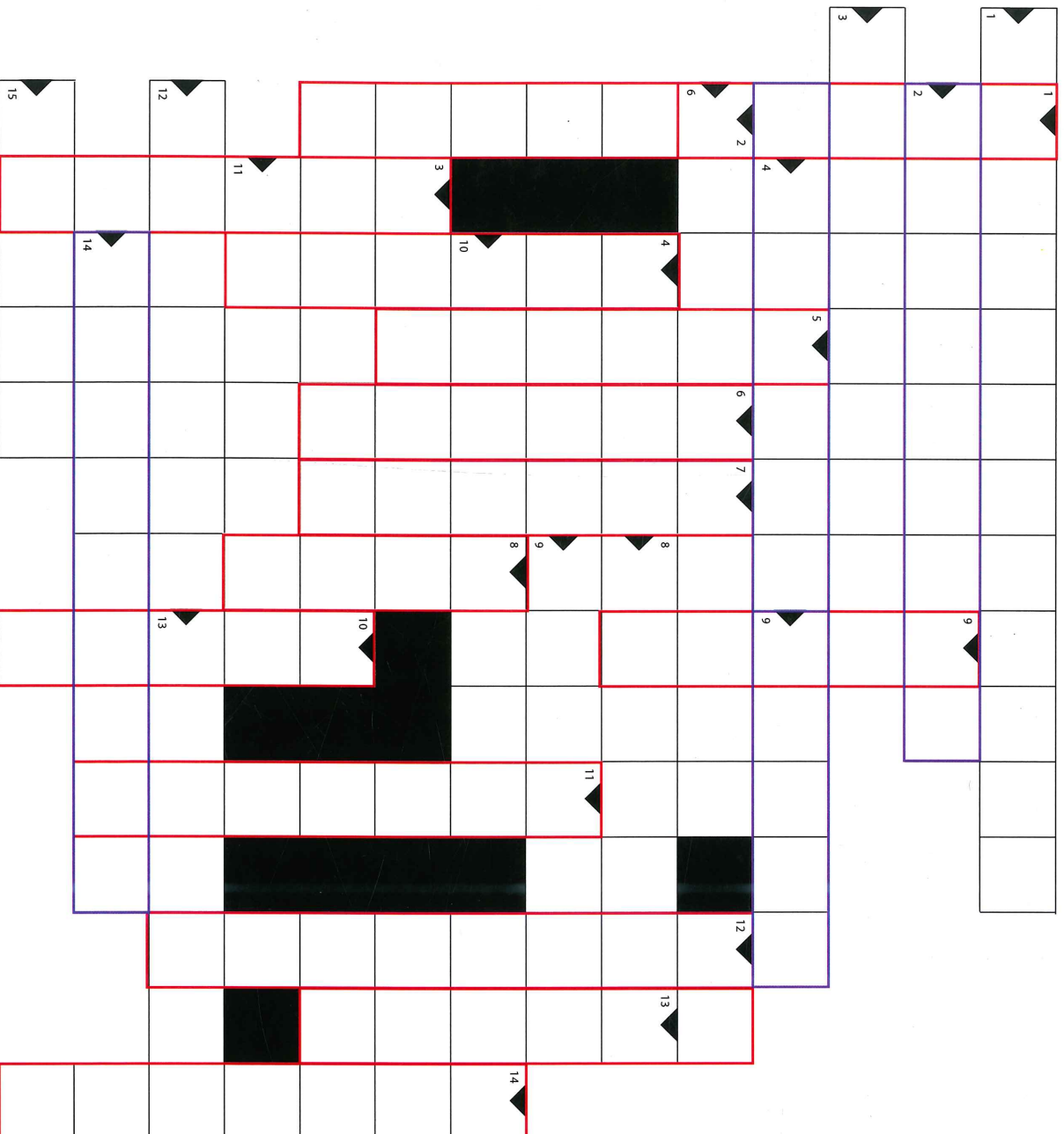
In Woudschoten ben je geïsoleerd van de buitenwereld. Je kon wel een keuze maken uit een paar paadjes (afhankelijk van de voorkeur) als je wat wandelen wilde, maar je moest erop letten dat al die wegen terug naar Woudschoten leidden.

Hoewel je in isolatie was, had je geen privéleven – je moest je kamer met een kamergenoot delen en de zalen waren altijd propvol. De gezamenlijke toiletten waren gewoon niet veilig genoeg. Als je toch iets privé wilde doen, moest je, zoals de slogan van Woudschoten zegt, confereren in het groen. Zag iemand de conferentie in het bos, toevallig of opzettelijk (afhankelijk van de voorkeur), dan wist iedereen bij het ontbijt wat er gebeurd was. Een paar geruchten bij de omelet hebben aan niemand schade berokkend. In wachtwoorden spreken was van het grootste belang, want echte namen waren voor iedereen herkenbaar. En die verzonnen namen, daarop zou zelfs Douwes Dekker afgunstig zijn geweest!

Maar laat ons kort terugkijken naar de mannen vol testosteron en de vrouwen zonder vooroordelen. Na vier rondjes heeft een Duitse tegen mij in de loop van de eerste week in de kelderbar gezegd dat de cursus haars inziens op een middelbare school leek en dat seks onvermijdelijk was. Maar de demografische structuur was wat onregelmatig: 40 mannen en 360 vrouwen. En zij wist nog niet dat 80 procent van die die jongens de voorkeur gaf aan het eigen geslacht.

"Weet je, ik heb een paar vriendinnen die verliefd zijn geworden op homoseksuele mannen. Wat een grimmig lot!"

Leenkruis woord

▼ vertikaalno

- 1 titel van Slavische vorsten
- 2 sterk ritmische muziek, oorspr. afkomstig van Jamaica
- 3 klein onderdeel van een geheel
- 4 Japans licht tweewielig, door één man getrokken karretje
- 5 geestelijke leider/leermeester
- 6 zware wervelwind
- 7 Japans dienstmeisje, ook zangeres, danseres en prostituee
- 8 op improvisatie gebaseerde muziekstijl, ontstaan in New Orleans
- 9 beweging onder Jantacanen, stoeleend op de terug-naar-Afrika-gedachte
- 10 podium in een theater, toneel
- 11 kepekvormige tent of hut der Indianen in N.-Amerika
- 12 bloedwraak
- 13 eenpersoonsvaartuigje van de eskimo's voor de visvangst
- 14 toch al, in elk geval

▶ horizontaalno

- 1 theorie dat het nut enige richtsnoer moet zijn in moreel en politiek handelen
- 2 hoed met brede rand
- 3 Japanse wijze van rituele zelfmoord
- 4 boeddhistische tempel
- 5 Japans hapsje
- 6 mechanisme dat min of meer de gedaante van een mens heeft en bewegingen, verrichtingen of arbeid kan uitvoeren
- 7 woonwijk van een sociaal niet-geïntegreerde groep
- 8 Zuid-Amerikaanse dans
- 9 toestand van volkomen rust
- 10 volgens de orthodox-joodse godsdienstige voorschriften geschikt en bereid
- 11 waarover volgens de sociale conventie niet gesproken mag worden
- 12 geslacht van apen met lange snuit en korte staart
- 13 eerbetoon, hulde
- 14 klokkentoren naast een kerk
- 15 bijzondere handigheid in optreden, handelen en gedrag, talent